МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Вченої ради ХДАЕУ
протокол від 28.08.2026 року №16
(зі змінами протокол від 30.10.2026 року № 18)

Введено в дію:
наказ від 28.08.2026 р. № 29/ОД
(зі змінами від 30.10.2026 року наказ №44/ОД)

ПОЛОЖЕННЯ

про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин

Кропивницький 2026

1. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (далі – Положення) визначає основні засади академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності університетської громади як невід'ємної складової системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету (далі – ХДАЕУ).

1.2. Положення застосовується в частині, що не суперечить чинному законодавству, загальнодержавній та внутрішньоуніверситетській нормативній базі. У тому числі як в Положенні, так і в безпосередній діяльності враховуються вимоги таких документів (зі змінами та доповненнями): Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про академічну доброчесність», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, чинних наказів Міністерства освіти і науки України, інших законів та нормативно-правових актів України.

1.3. У Положенні додатково, окрім загальнодержавної нормативної бази, використано та проаналізовано (адаптовану до особливостей діяльності університету) інформацію з відкритих джерел електронних ресурсів – сайтів (включаючи нормативну базу) вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти, національних та міжнародних установ і асоціацій, рекомендації Міністерства освіти і науки України, освітньої та наукової періодики, дані національних та міжнародних опитувань тощо.

1.4. Дія Положення поширюється на відносини, що виникають у зв'язку з провадженням академічної діяльності, яка охоплює:

наукову, науково-педагогічну, педагогічну, викладацьку діяльність;

навчальну та наукову діяльність здобувачів освіти;

освітню діяльність ХДАЕУ;

створення, виконання та оцінювання проєктів у сфері освіти і науки;

створення, рецензування, наукове редагування академічних творів;

вступні випробування в ХДАЕУ;

проведення олімпіад, турнірів, конкурсів, змагань та інших заходів змагального характеру у сфері освіти і науки та участь у таких заходах;

присвоєння вчених і педагогічних звань, кваліфікаційних категорій;

здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти;

здійснення наукової і науково-технічної експертизи.

Дія Положення не поширюється на відносини щодо набуття, здійснення та захисту особистих немайнових і майнових авторських та/або суміжних прав.

1.5. Зміст основних визначень, використаних у Положенні:

1) автор – фізична особа, яка своєю працею створила академічний твір (його частину) чи навчальну роботу (її частину);

2) академічна доброчесність – сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності;

3) академічний твір – твір у сфері освіти чи науки, виражений у формі дисертації, творчого мистецького проєкту, кваліфікаційної роботи, курсової роботи, наукової монографії, наукової статті, підручника, навчального посібника або в іншій формі, визначеній законодавством та/або внутрішнім актом;

4) внутрішній акт – документ закладу освіти, наукової установи, іншого суб'єкта академічної діяльності, затверджений у встановленому порядку його колегіальним органом управління, що стосується питань академічної доброчесності;

5) джерело інформації – друковане чи електронне видання, архівний матеріал, інтернет-ресурс, особиста комунікація, інше джерело, з якого отримано інформацію, що використовується в академічному творі чи навчальній роботі;

6) навчальна робота – результат виконання здобувачем освіти навчального завдання (навчальних завдань), відображений у текстовій, візуальній, аудіовізуальній, пластичній, цифровій чи іншій формі;

7) суб'єкти академічної діяльності – педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники, інші вчені, здобувачі освіти, вступники, учасники та організатори конкурсів, експерти у сфері освіти і науки, суб'єкти освітньої діяльності, суб'єкти наукової діяльності;

8) уповноважений орган – колегіальний орган закладу освіти, наукової установи, уповноважений відповідно до цього Закону розглядати повідомлення про порушення академічної доброчесності та/або застосовувати заходи реагування на порушення академічної доброчесності, визначені відповідно до цього Закону внутрішнім актом;

9) уповноважена особа – педагогічний, науково-педагогічний, науковий працівник закладу освіти, наукової установи, уповноважений відповідно до цього Закону реагувати на порушення академічної доброчесності, розглядати

повідомлення про порушення академічної доброчесності та/або застосовувати заходи реагування на порушення академічної доброчесності, визначені відповідно до цього Закону внутрішнім актом.

10) відчуження авторства – добровільна передача особою іншій особі (групі осіб) свого академічного твору або його частини для подальшого оприлюднення цією особою (групою осіб) як власного.

11) недоброчесне використання штучного інтелекту – використання програмних засобів штучного інтелекту під час створення академічного твору без зазначення факту такого використання, якщо таке використання не передбачено завданням.

2. Система забезпечення принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин

Система забезпечення принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин (далі – академічної доброчесності) у ХДАЕУ має наступні логічно взаємопов'язані між собою складові:

2.1. Нормативну базу, яка на системному рівні описує механізми впровадження принципів академічної доброчесності в наукові та освітні процеси, заходи із забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності, процедури попередження та боротьби з порушеннями принципів академічної доброчесності.

До основних елементів нормативної бази, у тому числі, відносяться:

1) базові нормативні документи:

Кодекс корпоративної культури ХДАЕУ;

Кодекс академічної доброчесності ХДАЕУ;

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин;

Положення про комісію з академічної доброчесності і університетську Комісію з етики та управління конфліктами;

2) інші нормативні документи щодо здійснення відповідних видів освітньо-наукової діяльності в університеті, в яких, зокрема, відображаються питання академічної доброчесності.

2.2. Популяризацію принципів академічної доброчесності, їх впровадження в освітньо-наукову діяльність ХДАЕУ, а також виконання наглядової та контролюючої функції здійснюють відповідні структурні підрозділи та уповноважені комісії, зокрема:

постійно діюча університетська Комісія з етики та управління конфліктами з терміном повноважень 2 роки, постійний та тимчасовий (за необхідності) склад якої призначається наказами ректора;

одноразово сформовані комісії з академічної доброчесності.

2.3. Інформаційна база, за допомогою якої здійснюється популяризація принципів академічної доброчесності та підвищення рівня обізнаності всіх учасників освітньо-наукової діяльності в університеті у питаннях академічної доброчесності і основними складовими якої є:

сторінка «Академічна доброчесність» на офіційному веб-сайті ХДАЕУ;

інформаційні та методичні матеріали, присвячені інформаційній грамотності та попередженню плагіату, які створено спільно з представниками компаній-розробників програм перевірки робіт на унікальність;

інформаційні матеріали щодо корпоративної культури на робочому місці та переваг чесного навчання, які створені спільно з представниками роботодавців;

матеріали, присвячені популяризації принципів академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти (банери, інфографіка, роздаткові матеріали тощо).

2.4. Інструменти впровадження принципів дотримання академічної доброчесності у освітню і наукову діяльність університету, які несуть просвітницьку функцію та за допомогою яких стає можливим попередження випадків порушення принципів академічної доброчесності, у тому числі:

інформаційно-консультативне супроводження викладачів та здобувачів вищої освіти через створення відповідних ресурсів на сайті бібліотеки, друк буклетів та постерів, розробку та поширення відеороликів та іншу діяльність з промоції принципів академічної доброчесності.

2.5. Інструменти контролю дотримання принципів академічної доброчесності в освітній і науковій діяльності університету, які передбачають:

здійснення анкетування учасників наукового та освітнього процесів на предмет порушень академічної доброчесності;

обов’язкову перевірку наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних робіт на наявність ознак академічного плагіату відповідно до нормативної бази.

2.6. Основним принципом розгляду справ про порушення академічної доброчесності є презумпція академічної доброчесності, згідно з якою особа вважається такою, що не вчиняла порушення, доки факт порушення не буде

встановлено уповноваженим органом за результатами проведеної перевірки.

3. Управління процесом дотримання академічної доброчесності на загальноуніверситетському та локальному рівнях

3.1. Загальну координацію процесу дотримання академічної доброчесності на загальноуніверситетському рівні здійснює проректор з науково-педагогічної роботи, який очолює університетську Комісію з етики та управління конфліктами.

Управління процесом дотримання академічної доброчесності на загальноуніверситетському рівні здійснює проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності, який очолює Комісію з академічної доброчесності університету.

Управління процесом дотримання академічної доброчесності на факультетах здійснюють декани факультетів, які очолюють Комісії з академічної доброчесності факультетів.

Порядок формування комісій та їх роботи визначається відповідним Положенням.

Комісія з академічної доброчесності університету є уповноваженим колегіальним органом ХДАЕУ, до повноважень якого входять розгляд звернень про порушення академічної доброчесності, застосування заходів реагування на порушення академічної доброчесності, а також гарантування прав учасників освітнього процесу у питаннях академічної доброчесності.

3.2. Контроль за дотриманням академічної доброчесності, реалізація заходів щодо запобігання проявам академічної недоброчесності при здійсненні окремих напрямів наукової діяльності проводиться в частині:

діяльності наукових журналів університету – Науковою бібліотекою ХДАЕУ та головними редакторами наукових журналів;

проведення університетських заходів наукового, науково-методичного і іншого спрямування (конференції, семінари тощо) – головами організаційних комітетів заходів;

проведення захистів дисертацій на здобуття наукових ступенів – Науково-технічним відділом ХДАЕУ і головами вчених рад;

проведення захисту кваліфікаційних робіт (бакалаврських, магістерських) – деканатами факультетів і завідувачами випускових кафедр;

захисту прав інтелектуальної власності – Науково-технічним відділом ХДАЕУ;

виконання науково-дослідних робіт (далі – НДР), що фінансуються за рахунок державного та/або місцевих бюджетів – Науково-технічним відділом ХДАЕУ та науковими керівниками НДР. Функцію контролю здійснюють відповідні структурні підрозділи, що підпорядковані проректору з наукової роботи та міжнародної діяльності.

3.3. Управління процесом дотримання академічної доброчесності з покладанням контролюючої функції на факультетах здійснюють:

помічник декана з навчальної роботи або особа, на яку покладено виконання цих обов'язків – з питань дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі та з інших питань, пов'язаних з дотриманням принципів академічної доброчесності (окрім наукової діяльності);

помічник декана з наукової роботи або особа, на яку покладено виконання цих обов'язків – з питань академічної доброчесності в науковій діяльності.

3.4. Популяризація принципів академічної доброчесності, інформування здобувачів вищої освіти про неприпустимість порушення принципів академічної доброчесності та реалізація заходів щодо запобігання проявам академічної недоброчесності проводяться, у тому числі, органами студентського самоврядування університету, Науковим товариством студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ХДАЕУ.

3.5. Інформаційно-технологічна діяльність щодо популяризації принципів академічної доброчесності, основ інформаційної грамотності та роботи з базами даних здійснюється Науковою бібліотекою університету.

4. Заходи з попередження порушень академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності

4.1. Попередження порушень принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин в академічному середовищі університету здійснюють організаційно-методичні та наукові підрозділи університету проведенням комплексу профілактичних заходів, основні з яких полягають в:

інформуванні здобувачів вищої освіти та співробітників університету про необхідність дотримання правил Кодексу академічної доброчесності, виконання цього Положення та інших загальнодержавних і внутрішньоуніверситетських нормативних документів;

підписанні здобувачами вищої освіти, науково-педагогічними працівниками та співробітниками університету Декларації про дотримання принципів академічної доброчесності;

організації заходів з популяризації основ інформаційної культури;

викладанні основ академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин в окремому блоці дисципліни «Основи академічного письма»;

формуванні завдань для навчальних та кваліфікаційних робіт з використанням педагогічних інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їх виконання;

розповсюдженні методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на джерела, що використані у письмових роботах;

щорічному проведенні заходів з питань впровадження академічної доброчесності в освітньо-наукову діяльність університету для здобувачів вищої освіти та співробітників університету;

проведенні семінарів з представниками компаній-розробників програм перевірки робіт на наявність ознак академічного плагіату для здобувачів вищої освіти, наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників (окремо для кожної групи);

створенні інформаційних та методичних матеріалів, присвячених інформаційній грамотності та попередженню плагіату;

розробці спільно з представниками роботодавців інформаційних матеріалів щодо корпоративної культури на робочому місці та переваг чесного навчання;

створенні та розміщенні в університеті матеріалів, присвячених популяризації принципів академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти або наукового ступеня (банери, інфографіка, відеоролики, роздаткові матеріали тощо);

розміщенні в інституційному репозитарії ХДАЕУ кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти (в обов'язковому порядку після їх захисту), наукових та методичних робіт науково-педагогічних працівників для забезпечення прозорості, чесності, відповідальності та інших принципів академічної доброчесності;

впровадженні провідних світових практик з академічної доброчесності у освітньо-науковий простір ХДАЕУ;

формуванні завдань для навчальних робіт з використанням педагогічних інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їх виконання;

впровадженні системи ефективних заходів щодо створення середовища нульової толерантності до академічної недоброчесності.

4.2. Всі навчально-методичні, наукові роботи НПП та здобувачів вищої освіти підлягають перевірці на наявність плагіату за допомогою програмних продуктів, що використовуються в університетському середовищі в рамках підписаних договорів. Перевірці на академічний плагіат підлягають:

1) кваліфікаційні роботи здобувачів всіх рівнів вищої освіти;

2) дисертаційні роботи на етапі представлення матеріалів робіт до апробації та для розгляду спеціалізованою радою;

3) монографії, підручники, навчальні посібники та інші роботи, що мають авторський текст та вимагають рекомендації Вченої ради Університету до видання;

4) рукописи статей, тези доповідей, що надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування.

4.2.1. Тексти прийнятих до захисту в Університеті дисертацій, кваліфікаційних робіт, підписані кваліфікованим електронним підписом, оприлюднюються до їх захисту у машинозчитувальному форматі, на постійній основі, з наданням вільного доступу до них без проходження автентифікації та з дотриманням інших вимог, визначених законодавством, зокрема положенням про Національний репозитарій академічних текстів, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

4.3. Курсові роботи (проєкти), реферати, звіти з практик тощо здобувачів, а також методичні матеріали, онлайн-курси, дистанційні курси, конспекти лекцій академічної спільноти можуть перевірятися внутрішніми програмними продуктами, що використовуються в університеті, або на безкоштовних онлайн-платформах.

4.4. Навчально-методичні та наукові роботи НПП та здобувачів вищої освіти розміщуються в репозитарії Університету після перевірки на наявність плагіату.

4.5. Витрати, пов’язані з перевіркою наукових, навчально-наукових, навчально-методичних матеріалів на наявність плагіату за допомогою програмних продуктів, що використовуються в університетському середовищі в рамках підписаних договорів, несе Університет.

4.6. Керівник (науковий керівник) кваліфікаційної (наукової) роботи несе відповідальність за перевірку роботи у встановлені строки, прийняття рішення про доопрацювання та повторну перевірку на плагіат, а також про її допуск до попереднього захисту.

4.7. Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату визначається окремим Положенням.

4.8. Автори академічних творів зобов’язані повідомляти про використання ними у процесі підготовки твору об’єктів, згенерованих програмами штучного інтелекту, із зазначенням методики їх використання та посиланням на відповідне програмне забезпечення.

5. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

5.1. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності під час здійснення освітньо-наукової діяльності покладається на здобувачів вищої освіти та авторів.

5.2. Виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти під час здійснення освітньо-наукової діяльності здійснюється передусім викладачами (в межах дисциплін, які вони викладають) та керівниками кваліфікаційних робіт; факти порушення академічної доброчесності співробітниками університету виявляються передусім посадовими особами закладу вищої освіти, зокрема керівництвом структурних підрозділів, спеціалізованих вчених рад, оргкомітетів конференцій, редакцій наукових журналів, з повідомлення особи, яка має докази порушення академічної доброчесності учасником освітнього процесу або науковцем Університету, тощо та розглядаються на засіданнях Комісій з академічної доброчесності факультетів та університету.

5.3. Порушенням академічної доброчесності є дія чи бездіяльність суб'єкта академічної діяльності, передбачена цим Положенням.

Порушення академічної доброчесності характеризується однією чи кількома з таких ознак:

1) обман – свідоме (умисне) надання чи оприлюднення будь-якої неправдивої інформації про себе (інших осіб) чи про результати своєї (інших осіб) академічної діяльності;

2) несправедливість, що виявляється у вчиненні однієї чи кількох таких дій:

порушення принципу рівності, зокрема шляхом упередженого та/або дискримінаційного ставлення до іншого учасника освітнього процесу, вченого;

упереджене оцінювання результатів академічної діяльності;

застосування виду академічної відповідальності, що не відповідає змісту та рівню (значущості) вчиненого порушення академічної доброчесності;

надання або отримання незаслуженої переваги;

3) бездіяльність, неприйняття (несвоєчасне прийняття) рішень, невиконання (несвоєчасне виконання), свідоме порушення своїх обов'язків, визначених законодавством, внутрішніми актами;

4) привласнення результатів інтелектуальної діяльності іншої особи (інших осіб).

Суб’єкт академічної діяльності вважається таким, що допустив порушення академічної доброчесності, лише у разі встановлення такого факту відповідно до процедур, визначених цим Положенням (принцип презумпції академічної доброчесності).

Встановлення факту порушення академічної доброчесності є виключним повноваженням уповноваженого органу або уповноваженої особи.

5.4. Видами порушень академічної доброчесності є:

1) відчуження авторства – передача автором створеного ним академічного твору (його частини) іншій особі на платній або безоплатній основі з подальшим оприлюдненням такого твору (його частини) під іменем особи, яка не є його автором. Встановлення факту відчуження авторства є підставою для притягнення винної особи до відповідальності відповідно до законодавства України, а у випадку відчуження авторства кваліфікаційної роботи або вчинення такого порушення здобувачем ступеня доктора філософії – для відрахування з Університету;

2) академічний плагіат – оприлюднення повністю або частково результатів академічної діяльності, отриманих іншою особою, як власних, відтворення в академічному творі чи навчальній роботі текстів, ідей, результатів, творів інших авторів без належного посилання на джерело та/або автора, а також оприлюднення перекладу іншомовного твору (його частини) без зазначення автора оригінального твору. У разі встановлення факту академічного плагіату застосовуються заходи академічної відповідальності, визначені законодавством України та внутрішніми нормативними актами Університету; оприлюднений академічний твір підлягає відкликанню в установленому порядку. У випадках, передбачених законодавством України, до винних осіб застосовуються додаткові санкції, зокрема звільнення або відрахування;

3) приписування авторства – оприлюднення академічного твору із зазначенням серед його авторів особи, яка не брала участі у його створенні. Автор академічного твору, якого схиляють до приписування авторства, зобов’язаний повідомити про це уповноважену особу Університету. У разі встановлення факту приписування авторства оприлюднений академічний твір підлягає відкликанню, а до осіб, які безпідставно зазначені його авторами, а також до осіб, які шляхом використання службового становища схиляли автора до такого порушення, застосовуються заходи відповідальності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних актів Університету. Особа не вважається такою, що вчинила порушення академічної доброчесності, якщо її було включено до складу авторів без її відома;

4) самоплагіат – оприлюднення повністю або частково власних раніше опублікованих наукових результатів без зазначення джерела їх попереднього

оприлюднення. Не вважається самоплагіатом оприлюднення в дисертації раніше опублікованих власних наукових результатів без зазначення джерела їх попереднього оприлюднення. Академічна відповідальність за самоплагіат настає у разі його вчинення з метою досягнення кількісних показників, необхідних для проходження атестації, присудження наукового ступеня, присвоєння вченого звання, призначення на посаду, звітування про результати наукової (освітньої) діяльності або подання раніше опублікованих результатів як нових. У разі встановлення факту самоплагіату застосовуються заходи відповідальності, визначені законодавством України та внутрішніми нормативними актами Університету;

5) фабрикація – вигадування суб'єктом академічної діяльності даних, фактів або результатів власної академічної діяльності. У разі встановлення факту фабрикації до винної особи застосовуються заходи академічної та/або дисциплінарної відповідальності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних актів Університету;

6) фальсифікація – свідома зміна, модифікація або викривлення наявних даних, фактів чи результатів академічної діяльності, що призводить до створення завідомо неправдивої інформації. У разі встановлення факту фальсифікації до винної особи застосовуються заходи академічної та/або дисциплінарної відповідальності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних актів Університету;

7) недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом – оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних чи інших результатів, створених із використанням технологій штучного інтелекту, як результатів власної академічної діяльності без належного зазначення факту такого використання в академічному творі або супровідних матеріалах до нього. У разі встановлення факту недоброчесного використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, до винної особи застосовуються заходи академічної відповідальності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних актів Університету;

8) недоброчесне оцінювання – свідоме порушення вимог щодо оцінювання результатів академічної діяльності, встановлених законодавством України, внутрішніми нормативними актами Університету або умовами конкурсу, що призвело до безпідставного завищення чи заниження оцінки. Особа має право оскаржити результати оцінювання в порядку, визначеному законодавством України та внутрішніми нормативними актами Університету. У разі встановлення факту недоброчесного оцінювання відповідна оцінка підлягає перегляду та приведенню у відповідність до фактичних результатів академічної діяльності (за можливості), а до винної особи застосовуються заходи

відповідальності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних актів Університету.;

9) несамостійне виконання завдання – виконання навчального, конкурсного чи контрольного завдання із залученням недозволених джерел інформації, технічних засобів або допомоги інших осіб. Несамостійне виконання завдання може здійснюватися у формі списування, виконання завдання іншою особою або в інших формах, визначених законодавством України, внутрішніми нормативними актами Університету чи правилами проведення конкурсу. Не самостійно виконане завдання вважається невиконаним і не підлягає оцінюванню, а до винної особи застосовуються заходи відповідальності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних актів Університету.;

10) недозволена допомога – надання особі допомоги, не передбаченої умовами виконання навчального, конкурсного чи контрольного завдання, що призвело або могло призвести до викривлення результатів оцінювання академічної діяльності. У разі встановлення факту надання недозволеної допомоги до винної особи застосовуються заходи відповідальності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних актів Університету;

11) академічний саботаж – умисні дії або бездіяльність учасника освітнього чи наукового процесу, що перешкоджають реалізації прав, свобод або законних інтересів іншої особи в її академічній діяльності. У разі встановлення факту академічного саботажу до винної особи застосовуються заходи відповідальності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних актів Університету.;

12) схиляння до порушення академічної доброчесності – прохання, вмовляння, доручення (вказівка), погроза, примушування, тиск або будь-яка інша форма спонукання особи до вчинення порушення академічної доброчесності. Особа, яку схиляють до порушення академічної доброчесності, зобов’язана відмовитися від вчинення такого порушення та невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня, повідомити про це уповноважену особу або уповноважений орган Університету. У разі встановлення факту схиляння до порушення академічної доброчесності до винної особи застосовуються заходи відповідальності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних актів Університету;

13) інституційні порушення академічної доброчесності – надання Університетом недостовірної інформації щодо власної академічної діяльності або академічної діяльності його працівників і здобувачів освіти; бездіяльність щодо створення, функціонування та вдосконалення системи забезпечення академічної доброчесності; безпідставне залишення без розгляду повідомлень

про порушення академічної доброчесності; невжиття заходів щодо виявлення порушень академічної доброчесності та реагування на встановлені факти таких порушень. У разі виявлення інституційних порушень академічної доброчесності до Університету та/або його посадових осіб можуть застосовуватися заходи реагування, передбачені законодавством України, зокрема у сфері ліцензування, акредитації освітніх програм, атестації наукової діяльності та притягнення посадових осіб до дисциплінарної відповідальності.

5.5. Рішення щодо академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності приймається університетською Комісією з академічної доброчесності.

5.6. Санкції за порушення академічної доброчесності, що застосовуються до педагогічного, науково-педагогічного, наукового працівника ХДАЕУ:

1) заходи у межах притягнення до академічної відповідальності:

виключення зі складу вченої ради, інших колегіальних органів управління ХДАЕУ з позбавленням права бути членом відповідного органу на строк від одного до трьох років;

позбавлення права участі в атестації здобувачів ступеня вищої освіти, наукового ступеня на строк від одного до трьох років;

позбавлення права брати участь у конкурсах щодо отримання грантів, участі у програмах академічної мобільності на строк від одного до трьох років;

позбавлення права бути науковим керівником, творчим керівником, науковим консультантом здобувачів вищої освіти (здобувачів ступеня доктора наук) на строк від одного до трьох років;

позбавлення права бути керівником та/або відповідальним виконавцем наукових досліджень та/або наукових проєктів на строк від одного до трьох років;

заборона претендувати на присвоєння педагогічного (вченого) звання на строк від одного до трьох років;

виключення зі складу редакційної колегії наукового видання, заснованого ХДАЕУ, з позбавленням права бути членом редакційної колегії (редакційних колегій) на строк від одного до трьох років;

відрахування здобувача наукового ступеня;

позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій);

позбавлення наукового ступеня;

позбавлення вченого звання;

позбавлення педагогічного звання;

позбавлення кваліфікаційної категорії;

позбавлення нагород, відзнак, почесних звань, присуджених (присвоєних) ХДАЕУ;

2) заходи у межах притягнення до дисциплінарної відповідальності:

догана;

звільнення з ХДАЕУ..

5.7. Педагогічний, науково-педагогічний, науковий працівник, якого притягнуто до академічної відповідальності, протягом одного року з дня набрання чинності рішенням уповноваженого органу про встановлення факту порушення ним академічної доброчесності не може подавати документи на присвоєння йому педагогічного (вченого) звання.

5.8. Санкції за порушення академічної доброчесності, що застосовуються до здобувачів освіти:

1) виховні заходи реагування:

відвідування тематичних занять (урок, лекція, курс, тренінг тощо) з академічної доброчесності та/або академічного письма;

усне попередження про необхідність дотримання академічної доброчесності та можливе притягнення до академічної відповідальності;

письмове попередження про необхідність дотримання академічної доброчесності та можливе притягнення до академічної відповідальності;

повторне виконання завдання;

2) заходи в межах притягнення до академічної відповідальності:

повторне проходження (виконання) відповідного освітнього компонента освітньої програми;

повторне проходження оцінювання (включаючи підсумкове оцінювання або атестацію);

позбавлення права брати участь у конкурсах щодо отримання стипендій, грантів, участі у програмах академічної мобільності на строк від одного до трьох років;

відрахування з числа осіб, які здобувають освіту за державним чи регіональним замовленням;

позбавлення пільг з оплати навчання та/або інших пільг, наданих ХДАЕУ, на строк від одного до трьох років;

позбавлення академічної стипендії на строк до одного навчального року;

виключення зі складу вченої ради з позбавленням права бути членом вченої ради на строк від одного до трьох років;

відрахування здобувача вищої освіти (крім осіб з особливими освітніми потребами).

5.9. У разі встановлення факту академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації у кваліфікаційній роботі, на підставі якої особі присуджено

ступінь вищої освіти, така особа позбавляється відповідного ступеня вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

5.10. У разі встановлення наявності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, іншого порушення академічної доброчесності, вчиненого до набрання чинності Законом України «Про академічну доброчесність», до суб'єктів академічної діяльності застосовується та міра відповідальності, яка на момент вчинення такого порушення академічної доброчесності була визначена законом.

5.11. Перевірка дисертацій, кваліфікаційних робіт на здобуття наукових ступенів, ступенів вищої освіти, присуджених до набрання чинності Законом України «Про академічну доброчесність», може проводитися виключно на предмет дотримання вимог, чинних на день захисту відповідної дисертації, кваліфікаційної роботи.

5.12. Встановлення наявності текстових запозичень, факту використання ідей, наукових результатів без посилання на джерело в академічному творі, на підставі чи з урахуванням якого особі присуджено науковий ступінь або присвоєно вчене звання, враховується Університетом під час здійснення академічної (трудової) діяльності особи відповідно до закону та внутрішніх актів.

5.13. У разі встановлення факту вчинення педагогічним, науково-педагогічним, науковим працівником порушення академічної доброчесності у випадках, визначених законом, такий працівник підлягає звільненню відповідно до пункту 7 частини першої статті 41 Кодексу законів про працю України.

5.14. Санкції за порушення академічної доброчесності, що застосовуються до вступників, учасників конкурсів:

припинення участі у конкурсі;

скасування рішення про результати конкурсу (в частині, що стосується особи, яка вчинила порушення академічної доброчесності).

5.15. Особа, яка бере участь у проведенні вступного випробування, конкурсу, зокрема, є членом приймальної комісії, організаційного комітету, конкурсної комісії, журі тощо, та вчинила порушення академічної доброчесності, виводиться зі складу відповідного органу та відсторонюється від участі у проведенні такого вступного випробування, конкурсу.

5.16. Порушення академічної доброчесності під час вступних випробувань або конкурсного відбору є підставою для припинення участі вступника (учасника конкурсу) у вступному випробуванні (конкурсі), анулювання результатів вступного випробування (конкурсу), а у разі виявлення такого порушення після зарахування – для відрахування особи з Університету. У разі вчинення порушення академічної доброчесності особою, яка бере участь в

організації або проведенні вступного випробування (конкурсу), така особа підлягає виведенню зі складу відповідного органу та притягненню до відповідальності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних актів Університету.

5.17. За кожне порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти і співробітники університету можуть бути притягнуті як до одного, так і до кількох видів академічної відповідальності залежно від рішення зазначених вище комісій. Комісії також можуть розглядати питання щодо вчинення дій, які містять ознаки порушення академічної доброчесності, та надавати рекомендації щодо притягнення до інших видів відповідальності, передбачених чинним законодавством України.

5.18. У разі, якщо викладач, керівник кваліфікаційної роботи, завідувач кафедри, декан факультету, керівник структурного підрозділу університету, проректор університету не уповноважений приймати рішення про призначення окремих видів академічної відповідальності, він подає на ім’я ректора клопотання про розгляд порушення. У клопотанні наведено обґрунтовану інформацію щодо суті порушення та пропозицію щодо виду академічної відповідальності для порушника.

5.19. Не допускається подання клопотання без обґрунтованої інформації по суті порушення, з неправдивою (наклепницькою) інформацією про факт порушення, яка базується на неперевірених фактах (має характер припущення), а також анонімного клопотання.

5.20. Клопотання може бути також подано від імені здобувача вищої освіти у разі, якщо він став свідком порушення академічної доброчесності або готовий надати обґрунтовану інформацію про вчинення порушення академічної доброчесності з боку іншого здобувача вищої освіти чи співробітника університету.

5.21. Розгляд факту порушення академічної доброчесності Комісіями з академічної доброчесності або університетською Комісією з етики та управління конфліктами проводиться конфіденційно з інформуванням про хід розгляду справи лише членів комісій, вищестоящих посадових осіб та особи, що підозрюється у скоєнні порушення академічної доброчесності. При цьому особа, що підозрюється у скоєнні порушення академічної доброчесності, має право:

1) ознайомитись із матеріалами, що розглядаються комісією, протоколом про результати службового розслідування та іншою інформацією, яка відноситься до розгляду факту порушення;

2) за власною ініціативою чи запитом комісії надавати письмові пояснення по суті справи, відмовитись від пояснень у разі запиту на їх надання

від комісії;

3) бути присутньою на засіданні комісії на етапі розгляду питання про притягнення її до академічної відповідальності.

5.22. Комісія з академічної доброчесності або університетська Комісія з етики та управління конфліктами розглядає порушення і виносить своє рішення на підставі обґрунтованої інформації по суті порушення і результатів службового розслідування.

5.23. У разі незгоди з рішенням особи, яка призначає конкретний вид академічної відповідальності, або відповідної комісії щодо притягнення до академічної відповідальності особа, звинувачена у порушенні, має право на апеляцію.

6. Основні процедури реагування на порушення академічної доброчесності

6.1. Особа, яка має докази порушення академічної доброчесності учасником освітнього процесу або науковцем Університету, має право подати письмове повідомлення до Університету.

6.2. Повідомлення підлягає розгляду лише за умови, що воно містить конкретні фактичні дані, які можна перевірити, тоді як анонімні повідомлення або скарги без наявних доказів можуть бути, за рішенням комісії, залишені без розгляду.

Порядок розгляду повідомлення про ознаки наявності академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації в академічному творі (академічних творах) на підставі чи з урахуванням якого (яких) особі було присуджено науковий ступінь, ступінь вищої освіти або присвоєно вчене звання затверджується Вченою радою Університету.

6.3. Уповноваженим органом Університету з розгляду повідомлення про ознаки наявності академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації в академічному творі (академічних творах) на підставі чи з урахуванням якого (яких) особі було присуджено науковий ступінь, ступінь вищої освіти або присвоєно вчене звання є Комісія з академічної доброчесності (далі – Комісія).

Комісія протягом 10 робочих днів з дня надходження заяви ухвалює рішення про початок розслідування або про залишення заяви без розгляду, письмово повідомляє про це заявника та особу, щодо якої висунуто звинувачення.

Загальний строк розгляду справи та прийняття остаточного рішення не може перевищувати шести місяців з дня реєстрації повідомлення.

За результатами розгляду Комісія приймає одне з таких рішень:

– про позбавлення особи, яка вчинила порушення академічної доброчесності, наукового ступеня, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації

(кваліфікацій), вченого звання, що було присуджено (присвоєно) на підставі та/або з урахуванням відповідного академічного твору, - у разі встановлення наявності академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації;

– про відмову у позбавленні особи наукового ступеня, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання – у разі невстановлення наявності академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації.

Таке рішення оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу освіти, наукової установи протягом п’яти робочих днів з дня його прийняття.

6.9. Повідомлення про порушення академічної доброчесності ректором Університету подається письмово безпосередньо до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) для подальшої перевірки та розгляду уповноваженим зовнішнім закладом вищої освіти, у якому ректор не працював протягом останніх 5 років та не здобував освіту чи науковий ступінь.

6.10. Рішення Комісії про позбавлення або про відмову у позбавленні наукового ступеня, вченого звання, а також бездіяльність Комісії можуть бути оскаржені до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протягом 30 календарних днів з дня оприлюднення рішення чи спливу строку, визначеного частиною другою цієї статті, у порядку, визначеному НАЗЯВО.

6.11. Вчена рада Університету в окремо визначеному порядку розглядає скаргу та за результатами розгляду приймає рішення шляхом таємного голосування. Таке рішення не потребує введення в дію ректором Університету та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Університету протягом п’яти робочих днів з дня його прийняття.

6.12. Рішення вченої ради Університету про позбавлення особи наукового ступеня, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання набирає чинності наступного робочого дня з дня спливу строку для його оскарження, якщо його не було оскаржено.

Рішення за результатами розгляду скарги набирає чинності з дня його оприлюднення на офіційному веб-сайті Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, закладу освіти, наукової установи.

6.13. З дня набрання чинності рішенням про позбавлення особи наукового ступеня, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання:

така особа втрачає права, пов’язані з наявністю у неї відповідного наукового ступеня, ступеня вищої освіти, кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання;

втрачають чинність рішення про присудження такій особі відповідного наукового ступеня, ступеня вищої освіти, кваліфікації (кваліфікацій) чи

присвоєння відповідного вченого звання і видані на підставі таких рішень дипломи (атестати);

втрачають чинність рішення про присудження такій особі наукового ступеня, ступеня вищої освіти та/або відповідної кваліфікації (кваліфікацій), присвоєння вченого звання (вчених звань), ухвалені на підставі та/або з урахуванням наукового ступеня, ступеня вищої освіти та/або відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання, якого особу позбавлено, і видані на підставі таких рішень дипломи (атестати).

Якщо на момент набрання чинності рішенням про позбавлення особи наукового ступеня, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання така особа обіймає посаду, кваліфікаційні вимоги до якої та/або умови конкурсу передбачають обов'язкову наявність відповідного наукового ступеня, ступеня вищої освіти та/або кваліфікації (кваліфікацій), та/або вченого звання, вона звільняється з такої посади відповідно до пункту 2 частини першої статті 40 Кодексу законів про працю України.

6.14. Відомості про позбавлення особи наукового ступеня, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання вносяться до Єдиної державної електронної бази з питань освіти відповідно до законодавства.

7. Прикінцеві положення

7.1. Положення набирає чинності з моменту його затвердження рішенням Вченої ради університету та введення в дію наказом ректора.

7.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться шляхом викладення в новій редакції.

7.3. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи ХДАЕУ відповідно до своїх функціональних обов'язків.

Проєкт прийнято на засіданні науково-методичної ради ХДАЕУ протокол № 7 від 28.08.2026